

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Методичні вказівки

до виконання курсової роботи
з дисципліни «Соціальна психологія та основи кризових
ситуацій зі змістовим модулем: Основи консультування»
для студентів спеціальності 231 «Соціальна робота»
денної та заочної форм навчання

Суми
Сумський державний університет
2023

Методичні вказівки до виконання курсової роботи
з дисципліни «Соціальна психологія та основи кризових
ситуацій зі змістовим модулем: Основи консультивання» /
укладачі: Т.В. Іванова. – Суми :
Сумський державний університет, 2023. – 33 с.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
НАСТАНОВИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	5
ГЛИБИННЕ ІНТЕРВ'Ю – ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ У КУРСОВІЙ РОБОТІ	10
ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОБСЯГУ КУРСОВОЇ РОБОТИ	18
ДОДАТОК А	27
ДОДАТОК Б	28
ДОДАТОК В	31

ВСТУП

Курсова робота виконується студентом у процесі вивчення курсу соціальної психології і представляє собою письмову роботу, що передбачає глибоке вивчення актуальної соціально-психологічної проблеми. Курсова робота спрямована на розвиток у студента навичок самостійного пошуку наукової та науково-практичної літератури з обраної теми, здатності її аналізу та реферування, а також вміння проводити дослідження у межах соціально-психологічної тематики. У процесі підготовки курсової роботи студент має можливість представляти викладачеві проміжні результати своєї роботи (окремі параграфи, план роботи, список джерел інформації тощо) з метою отримання зворотного зв'язку для внесення необхідних змін у текст, консультуватися з питань змісту роботи.

Виконання курсової роботи з соціальної психології дозволить:

- глибше зрозуміти мотивацію, емоції та поведінкові аспекти людей у соціальних контекстах;
- краще зрозуміти, яким чином соціальне середовище впливає на поведінку людини;
- сформувати та розвинути комунікативні навички;
- розвинути навички дослідження, що буде сприяти розвитку критичного мислення та здатності до аналізу поведінки людини у соціальному контексті.

НАСТАНОВИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Проблема, об'єкт, предмет, тема курсової роботи

Ви вже маєте досвід написання курсової роботи з соціології, де ви розглядали окремі соціальні групи у широкому соціальному контексті. Курсова робота з соціальної психології може стати логічним продовженням попередньої курсової роботи з соціології. При цьому необхідно звернути увагу на наступні відмінності між курсовою роботою з соціології та курсовою роботою з соціальної психології.

Контекст. У курсовій роботі з соціології ви аналізувати особливості певної соціальної групи у широкому соціальному контексті. Курсова з соціальної психології має бути орієнтована на вивчення внутрішніх психологічних процесів особистості, міжособистісну взаємодію людей, формування цінностей та уявлень під впливом мікросоціальних чинників (сім'я, друзі, трудовий колектив тощо).

Методи дослідження. Соціологія часто використовує кількісні методи дослідження, такі як опитування, статистичний аналіз, анкетування та спостереження. Соціальна психологія використовує як кількісні, так і якісні методи. Якісні методи (наприклад, інтерв'ю, глибинні інтерв'ю) часто використовуються для вивчення людського досвіду, сприйняття та мотивацій. Кількісні методи можуть застосовуватися для вимірювання психологічних явищ у великих групах.

Фокус дослідження. Соціологія орієнтована на вивчення структур та закономірностей, що існують у суспільстві, широких соціальних груп та інститутів. Соціальна психологія більше орієнтована на вивчення індивідуальної поведінки, мислення та емоцій у соціальному контексті, тобто вивчається вплив соціальних чинників на внутрішній світ особистості.

Теоретичні підходи. Найбільш поширеними у соціології є теорія соціальних класів, структурного функціоналізму, конфліктології та символічного інтеракціонізму. Соціальна психологія працює з теоріями, що вивчають внутрішні процеси особистості, включає теорії соціального сприйняття, соціального впливу і міжособистісних відносин.

У курсовій з дисципліни «Соціологія» ви проводили опитування певної соціальної групи, вивчали відношення до різних аспектів суспільного життя, фіксували соціально-демографічні особливості даної групи (стать, вік, освіта, сімейний стан тощо). У курсовій з дисципліни «Соціальна психологія» ви можете продовжити вивчення цієї ж соціальної групи, але проаналізувати її соціально-психологічні особливості та використати вже інші методи аналізу. Зокрема, у даній курсовій роботі ви будете використовувати такий метод дослідження як глибинне інтерв'ю, за допомогою якого вам потрібно взяти інтерв'ю у двох людей (одна жінка та один чоловік). Інтерв'ю з обраними респондентами відбувається на основі ОДНОГО переліку питань.

Курсова з соціальної психології передбачає правильне визначення проблеми, об'єкту, предмети та теми курсової роботи.

Проблема в курсовій роботі означає конкретне питання, аспект або явище, які вимагають більш детального вивчення, аналізу або рішення. Це той аспект реальності, який студент обирає для свого дослідження з метою розширити знання у межах певної галузі. Проблема в роботі повинна бути сформульована чітко і ясно. Вона визначає напрямок дослідження, а також обґрунтовує його актуальність. Сформулювавши проблему, студент встановлює основні межі свого дослідження і показує, чому саме дана тема заслуговує на увагу.

Приклади формулювань проблеми в курсовій роботі:

- Обмежені можливості працевлаштування ВПО.

- Недоступність соціальних послуг для людей похилого віку.

Об'єкт визначає предметне поле дослідження, той аспект дійсності, який буде розглянуто, проаналізовано та охарактеризовано в рамках курсової роботи. Об'єкт дослідження може бути або чимось конкретним («соціальна адаптація мігрантів», «міжособистісні відносини в організації») або абстрактним («соціокультурні фактори впливу на поведінку»).

Приклади формулювань об'єкта в роботі:

- Соціальна адаптація мігрантів.
- Вплив соціального оточення на розвиток дітей у багатодітних родинах.
- Психічне здоров'я людей похилого віку.

Об'єкт дослідження формулюється студентом на початку роботи, і він є відправною точкою для більш детального аналізу та вивчення в рамках курсової.

У контексті дослідження, об'єкт і проблема є різними аспектами. Давайте розберемо, у чому полягає відмінність між об'єктом та проблемою.

Проблема дослідження – це конкретне питання, аспект чи тема всередині обраного об'єкта, який потребує більш детального розгляду та аналізу.

Функція: уточнює, що саме в рамках об'єкта викликає інтерес або викликає труднощі та потребує дослідження.

У пошуку предмета дослідження можуть бути корисними питання типу: «Які чинники впливають успішність соціальної адаптації мігрантів?», «Які стратегії використовують люди для підвищення соціальної стійкості у період війни?», «Як соціальні чинники сприяють формуванню громадянської активності молоді?».

Отже, об'єкт – це загальний контекст, у якого проводиться дослідження, тоді як проблема – це конкретне питання чи аспект усередині цього об'єкта, який потребує глибшого дослідження.

Проблема уточнює напрямок дослідження та дозволяє студенту зосередитися на конкретних аспектах обраного об'єкта.

У контексті даної курсової роботи *предмет* дослідження визначає конкретні соціо-психологічні аспекти, явища, процеси чи явища всередині обраного об'єкта, які студент має намір розглянути, проаналізувати та дослідити у своїй роботі. Наприклад, у межах об'єкту – «Соціальна адаптація людей похилого віку» ви можете вивчати психічне здоров'я людей похилого віку, що проживають у сільській місцевості. Предмет дослідження є вужчим фокусом, який вписується в рамки обраного об'єкта. Тобто, у якості об'єкта ми будемо розглядати соціальне явище чи процес, а предметом – психологічний чинник, певним чином пов'язаний з проблемою щодо даного об'єкта.

Розглянемо приклади співвідношення проблеми, об'єкта та предмета дослідження:

Проблема: Вплив індивідуальних особливостей мігрантів на їх соціальну адаптацію.

Об'єкт: Соціальна адаптація мігрантів.

Предмет: Відкритість до нового досвіду як передумова соціальної адаптації.

Таким чином, проблема, об'єкт та предмет взаємопов'язані у рамках дослідницької роботи. Проблема формулює конкретне питання для дослідження, об'єкт уточнює сферу інтересів, а предмет визначає конкретні аспекти, які будуть розглянуті в рамках цього питання.

Розглянемо основні елементи курсової роботи: тему, мету та завдання.

Тема – це загальне питання, предмет чи явище, навколо якого будується курсова робота.

Приклад теми: «Соціальна адаптація мігрантів у новому суспільстві».

Мета – це напрямок роботи. Вона визначає основні наміри, які студент хоче досягти, та вказує на загальний напрямок

дослідження. Мета курсової роботи формулюється на початку роботи і є орієнтиром для всього дослідження.

Приклад мети: «Вивчити та оцінити фактори, що впливають на процес соціальної адаптації мігрантів у новому суспільстві».

Завдання курсової роботи – конкретні кроки, які необхідно зробити для досягнення мети. Завдання структурують дослідження та визначають порядок його виконання.

Приклад співвідношення теми, мети та завдань.

Тема курсової роботи: «Вплив соціальної підтримки на психологічне благополуччя внутрішньо переміщених осіб».

Мета курсової роботи: «Дослідити вплив соціальної підтримки на психологічне благополуччя внутрішньо переміщених осіб».

Завдання курсової роботи:

- 1) проаналізувати теоретичні положення щодо вивчення соціальної адаптації;
- 2) проаналізувати психологічні особливості відкритості до нового досвіду;
- 3) справувати та провести глибинне інтерв'ю;
- 4) проаналізувати результати та зробити висновки та рекомендації щодо впливу на проблему дослідження.

ГЛИБИННЕ ІНТЕРВ'Ю – ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ У КУРСОВІЙ РОБОТІ

У даній курсовій роботі в якості основного методу аналізу передбачається використання глибинного інтерв'ю.

Глибинне інтерв'ю – це метод якісного дослідження, який передбачає проведення інтенсивних індивідуальних інтерв'ю з невеликою кількістю респондентів для вивчення їхніх поглядів на конкретну ідею, програму чи ситуацію.

Глибинні інтерв'ю є ефективним інструментом при необхідності отримати докладну інформацію щодо думок та поведінки людини або якщо ви хочете глибше вивчити нову проблему.

Що необхідно для проведення інтерв'ю:

- тихе місце, де комфортно розмовляти та ніхто не потурбує;
- 40–60 хвилин на одну розмову;
- диктофон, папір, ручка;
- заздалегідь підготовлений гайд інтерв'ю.

Як підготуватися та провести інтерв'ю?

- Виберіть людину, думку якої ви хочете дізнатись. Зверніть увагу, що ця людина має типовим представником певної соціальної групи. Наприклад, якщо ви хочете дізнатись про життя пенсіонерів, які працюють, вам потрібно провести бесіду саме з такою людиною, тому що ваш співбесідник буде мати реальний досвід зазначеної ситуації. (У даній курсовій роботі вам необхідно провести ДВА інтерв'ю. Вибір конкретних людей залежить від особливостей вашої курсової. Наприклад, якщо ви вивчаєте соціально-психологічні особливості людей похилого віку, то на інтерв'ю можна запросити людей різної статі, якщо у центрі вашої уваги проблеми булінгу, то можна поспілкуватись з учнем та вчителем. Вибір

людей з різними соціально-демографічними характеристиками дасть вам можливість глибше зрозуміти питання, які ви вивчаєте).

- Призначте час і місце зустрічі.
- Підготуйте гайд інтерв'ю (список запитань).
- Під час розмови ведіть запис на диктофон (Отримайте згоду!).
- Після завершення інтерв'ю прослухайте його та занотуйте основні положення.
- Запишіть інсайти (осяяння, відкриття), які у вас виникли у процесі проведення інтерв'ю.

Інструментом для проведення глибинного інтерв'ю є гайд.

Гайд – це сценарій або список питань (гайд, від англійського «guide» – путівник) ваших розмов з інформантами та логіка обговорення тем. Гайд дозволяє «розкласти» ваше дослідницьке завдання на конкретні теми та питання.

Загальні рекомендації для створення гайду:

- Вибудовуйте логіку питань від простих (загальних) до більш складних (конкретних, фокусованих, емоційних).
- Слідкуйте за логікою тематичних переходів.
- У середині кожної нової великої теми використовуйте вступні питання до теми, а потім її поглиблюйте, використовуючи уточнюючі питання.
- Використовуйте дослідницький резерв проєктивних методик (mapping, ментальні карти, малюнки, незакінчені речення).

Існують різні структури гайдів

Хронологічна побудова. Якщо інтерв'ю носить біографічний характер, де події йдуть одна за одною, результатом має стати чітка розповідь з відображенням різних часових проміжків;

Описова побудова. Якщо метою дослідження є більш детальна оцінка будь-якого об'єкта, явища чи події, то структура формується навколо питань, спрямованих на вивчення думки

респондента про складові та окремі елементи досліджуваного матеріалу. Інтерв'ю не тільки має допомогти респондентові озвучити власні думки або надати експертні оцінки, а й надати модератору детальне відображення об'єкта або явища через послідовне відображення його складових частин;

Рефлексивна побудова. Якщо для дослідження необхідні лише думки та оціночні міркування респондента, питання мають бути зосереджені на причинно-наслідкових зв'язках, і в розмові інтерв'юер повинен зафіксувати отримані висновки.

Глибинне інтерв'ю зазвичай включає кілька етапів, кожен з яких спрямований на різні аспекти дослідження. Ось основні етапи глибинного інтерв'ю:

Знайомство та вступ

Мета. Встановлення контакту, створення атмосфери довіри та прийняття.

Завдання. Пояснити цілі дослідження, уточнити правила інтерв'ю та дотримання конфіденційності.

Питання на цьому етапі мають бути простими та спрямованими на встановлення першого контакту.

Спочатку ви представляєтесь та окреслюєте деякі загальні умови проведення інтерв'ю. Ви можете сказати наступне

- Я хочу подякувати вам за те, що ви виділили час для сьогоднішньої зустрічі
- Мене звать _____.
- Інтерв'ю займе близько години, я буду записувати нашу розмову, щоб не втратити важливу інформацію (потрібно отримати згоду від співбесідника на запис розмови).
- Інтерв'ю з вами допоможе нам краще зрозуміти (якусь проблему чи процес, наприклад: як студенти шукають роботу для отримання першого професійного досвіду), і це допоможе нам покращити (наш проект, продукт, послугу, сервіс, наприклад: роботу центру кар'єри університету).
- Все, про що ми будемо говорити сьогодні, є конфіденційним.

Потім ви задаєте кілька простих загальних питань.

- Чим ви захоплюєтеся у вільний час?
- Чи є у вас якісь улюблені книги, фільми чи музика?
- Як ви обрали вашу професію?
- Як проходить ваш сьогоднішній день?
- Чи є щось, що вас зараз хвилює чи радує?
- Як проходить ваш робочий (навчальний) день?
- Чи є щось, що вам особливо подобається чи не подобається у вашій роботі (навчанні)?
- Що ви вважаєте важливим у вашому житті?
- Чи є у вас якісь цікаві проекти чи плани на майбутнє?

Зверніть увагу, ви можете сформулювати інші питання, головне – це мати на увазі, що питання на цьому етапові мають бути узагальненими та стосуватись повсякденного життя людини, його життєвої ситуації в цілому тощо. За часом цей етап може бути 6 -10 хвилин, це означає, що всі перераховані питання задавати не потрібно, може навіть так статись, що ви обмежитесь одним питанням, якщо ваш співбесідник розпочне докладно відповідати на перше питання. У такому випадку намагайтесь м'яко зупинити розмову та перенаправити її на необхідну для вас тему.

Фокусування

Мета. Визначити ключові теми, питання та аспекти, які потребують більш детального вивчення.

Завдання. Задати питання, спрямовані на уточнення та виявлення ключових аспектів теми дослідження.

Ось кілька прикладів питань, які можна використовувати на етапі фокусування:

- Як би ви охарактеризували основні аспекти вашого досвіду у ситуації _____?
- Що для вас є найбільш значущим у контексті _____?
- Коли ви згадуєте про досвід у _____, чи є конкретні події чи моменти, що особливо запам'ятались?

- Чи є якась історія, пов'язана з вашим досвідом у _____, якою ви могли б поділитися?
- Розкажіть мені більше про ситуацію, яка, на вашу думку, найбільше ілюструє ваш досвід у _____
- Які фактори чи люди вплинули на ваші рішення в той момент?
- Як ви вважаєте, ці події вплинули на вашу думку на ситуацію?
- У чому, на вашу думку, полягає ключовий момент у цій ситуації?
- Які зовнішні обставини могли вплинути на ваш досвід у _____?
- Що для вас було важливим на той момент?

За часом цей етап може бути 10-15 хвилин. Всі перераховані питання задавати не потрібно. Важливо задавати питання з метою поглибити розуміння досліджуваної теми, виділити ключові моменти та напрямки подальшого більш докладного вивчення проблеми у наступних етапах інтерв'ю.

Основна частина (занурення у проблему):

Мета. Отримання детальної та глибокої інформації щодо теми дослідження.

Завдання. Використовуючи відкриті питання стимулювати розмову, виявляти основні мотиви та переживання.

Приклади питань, які можна використовувати на етапі занурення у проблему.

- Можете розповісти докладніше про ваш особистий досвід у цій ситуації?
- Які емоції чи почуття ви переживали на той момент?
- Що вас надихало чи мотивувало на той момент?
- На що ви спирались у прийнятті рішень?
- Які зовнішні фактори впливали на вас у той період?
- Які люди чи обставини вплинули на ваше сприйняття ситуації?
- Чи є щось, що ви хотіли б змінити у своїх рішеннях тоді?

- Які наслідки вашого досвіду виявилися найбільш значущими для вас?
- Як з часом ваш погляд на цей досвід змінився?
- Які взаємини з іншими людьми були важливими на той момент?
- Як інші вплинули на ваше розуміння ситуації?
- Як ваш досвід позначився на вашому особистому зростанні та саморозумінні?
- Що ви дізналися про себе внаслідок цього досвіду?

Не забувайте уточнювати відповіді, скористайтесь методикою «П'ять чому». Суть цього методу – задати питання «Чому» для з'ясування причин виникнення проблеми, а на отриману відповідь знову сформулювати питання «Чому», щоб глибше зрозуміти попередню відповідь і так п'ять разів поспіль.

Наприклад:

Питання: Чому у вас досі не вийшло знайти роботу?

Відповідь: Не беруть без досвіду роботи.

Питання: А чому ви не змогли отримати досвід роботи якимось іншим способом або на іншій більш простій роботі?

Відповідь: Намагався пройти безоплатне стажування, але сказали, що не беруть студентів

Питання: А чому не беруть студентів?

За часом цей етап може бути 20-30 хвилин. Зверніть увагу, запропоновані питання – це лише певні узагальнені конструкції, які потрібно підлаштовувати під конкретне дослідження.

Конкретизація та деталізація

Мета. Отримання більш конкретних і детальних відповідей.

Завдання. Уточнити деталі, стимулювати респондента розповісти конкретні приклади.

На даному етапові можуть бути задані такі питання

- Чи можете ви надати більш конкретні приклади або ситуації, пов'язані з _____?

- Які саме деталі даної події здаються вам найважливішими?
- Коли саме сталася ця подія? Чи можете ви вказати дату чи період?
- Які фактори, на вашу думку, призвели до того, що сталося?
- Які наслідки мав ваш досвід на ваше життя чи оточуючих?
- Де саме це сталося?
- Хто ще був причетний до _____? Як вони впливали на перебіг подій?
- Які були ваші взаємодії з іншими людьми у цей період?
- Які ресурси або форми підтримки були доступні вам на той момент?
- Чи є щось, що ви використовували як підтримку у важкі часи?
- Які почуття та емоції ви відчували у ситуації _____?

Зверніть увагу, що даний етап може бути суміщений з попереднім (Занурення у проблему), коли ви задаєте уточнюючі питання у процесі розповіді вашого співбесідника про себе. Насправді все залежить від конкретної ситуації інтерв'ю. Ваш співбесідник може детально відповідати на всі питання, але дещо поверхнево відповісти на одне з них і у такому випадкові ви можете повернутись до цього питання і задати уточнюючі питання. В цілому, даний етап може зайняти 10-15 хвилин.

Завершення та рефлексія

Мета. Завершення інтерв'ю, відповіді на питання співбесідника.

Завдання. Виразити вдячність за інтерв'ю, уточнити, чи є в інтерв'юваного щось, що він/вона хотів би додати.

На даному етапі ви можете сказати та спитати наступне.

- Хочу подякувати вам за ваш час та відкритість. Ваша розповідь є дуже цінною для мене.
- Чи є щось, що ви хотіли б додати або уточнити, перш ніж ми завершимо розмову?

- Якщо у вас будуть додаткові питання або виникне бажання поділитися своєю думкою пізніше, я завжди відкритий/відкрита для спілкування.

Важливо пам'ятати, що не існує універсальних шаблонів або запитань, за допомогою яких можна отримати вичерпні відповіді. Зразки запитань є лише відправною точкою, яку дослідник повинен самостійно перетворювати і адаптувати під контекст кожного інтерв'ю.

Переробка запитань – це процес, у якому дослідник вчиться відчувати тонкощі діалогу, підлаштовуватися під особливості співрозмовника, досліджуваної теми та загальної ситуації. Це дозволяє зробити питання більш релевантними, глибше проникнути в суть розмови та отримати більш глибоку та точну інформацію.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОБСЯГУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна мати такі основні структурні елементи:

- титульний аркуш;
- зміст;
- теоретична частина;
- емпірична частина;
- список використаної літератури;
- додатки.

Зразок оформлення **титульного аркуша** знаходиться у Додатку А.

Теоретична частина тісно пов'язана з метою курсової роботи, з урахуванням якої обираються окремі теми, які будуть розглянуті у окремих підрозділах.

Приклад.

Тема курсової роботи – «Комунікації у багатодітних сім'ях». Назва першого підрозділу – «Динаміка та особливості комунікацій у багатодітних сім'ях». Перший підпункт – «Структура та характеристика багатодітних сімей». Другий підпункт – «Основи комунікації у сімейному контексті». Третій підпункт – «Ефективні стратегії комунікації для багатодітних сімей».

Теоретичний підрозділ формується на основі ретельної роботи з науковою літературою. Вам необхідно проаналізувати статті, книги, інші академічні джерела, пов'язані з обраною темою курсової роботи. Огляд літератури не має бути простим перерахуванням опрацьованих джерел. Намагайтесь проаналізувати основні теорії та підходи, виявити подібності, відмінності та критично оцінити матеріал.

Наприкінці теоретичного розділу має бути висновок з коротким узагальненням опрацьованого матеріалу, виділенням

ключових аспектів, понять та теорій. Важливим є встановлення передумов для наступного аналізу, тобто необхідно зазначити, які аспекти теоретичного огляду матимуть значення для подальшого аналізу та дослідження.

Друга частина курсової роботи представляє собою опис інтерв'ю та отриманих результатів.

Друга частина має складатись з двох (або трьох) підрозділів. У першому підрозділі ви описуєте наступні елементи.

Характеристика методу дослідження. Тут ви надаєте назву інтерв'ю, його мету та структуру, а також уточнюєте зв'язок інтерв'ю із загальною темою дослідження.

Характеристика учасника інтерв'ю. У цій частині описуєте ключові особливості учасника інтерв'ю (вік, стать, професія, досвід тощо). Також пояснюєте вибір учасника у рамках теми курсової роботи.

Методологія та процес інтерв'ю. Надаєте короткий опис методології проведення інтерв'ю, включаючи вибір теми та підходів. Описуєте умови, в яких проходило інтерв'ю (місце, час, обстановка).

У другому підпункті другого підрозділу вам необхідно описати отримані результати та зробити узагальнюючі висновки.

Ось кроки, які можуть вам допомогти проаналізувати отримані результати.

Транскрибація інтерв'ю. Необхідно перетворити аудіозаписи у текстовий формат (транскрибація). Це дозволить вам детальніше вивчити зміст відповідей респондента.

Ідентифікація ключових тем – це виділення основних ідей, концепцій або мотивів, які можуть бути репрезентативними для респондента і мати важливе значення для дослідження.

Окремі кроки даного етапу.

- Запис ключових слів та фраз. Наприклад, якщо інтерв'юваний часто використовує фрази «неефективна

взаємодія» або «недолік комунікації», ви запишете ці ключові слова.

- Створення первинних категорій. Наприклад, ви створюєте категорію «Проблеми в комунікації на роботі» і групуєте у ній усі висловлювання, що стосуються цього терміну.
- Зверніть увагу на повторення. Якщо інтерв'юваний кілька разів згадує «неефективне керівництво», це може бути ключовою темою, яка потребує додаткового аналізу.
- Вивчення контексту. Звертайте увагу на обставини, за яких виникають конфлікти або проблеми в комунікації у вашого співбесідника, щоб зрозуміти їх глибший зміст.
- Абстрагування. Наприклад, замість простого слова «конфлікт» ви узагальнюєте його до більш загального поняття «нерозуміння», що може бути більш глибоким коренем проблем.
- Формулювання основних тем співбесідника. Наприклад, основною темою може бути «Проблеми в комунікації на робочому місці», що поєднує всі виділені категорії.
- Створення структури. Ви створюєте ієрархію тим, починаючи з загальніших (наприклад, «Робоче середовище») і рухаючись до більш конкретних (наприклад, «Комунікаційні труднощі»).

Використання цитат – це процес вибору ключових висловлювань, які найкраще відображають думку, почуття або досвід респондента. При використанні цитат керуйтеся наступними порадами.

- Виділяйте ключові висловлювання, тобто такі, що у найбільшій мірі передають основні ідеї, погляди або емоційні реакції респондента.
- Зверніть увагу на виразні формулювання, наприклад, висловлювання з яскравим емоційним забарвленням або метафорами.
- Робіть акцент на ключових темах, тобто таких, що відображають ключові теми інтерв'ю. Наприклад, якщо

тема – «сімейні стосунки», виберіть висловлювання щодо цієї теми.

- Намагайтесь зберегти оригінальні фрази та формулювання респондента, щоб передати його індивідуальний стиль.
- Обирайте цитати, які містять яскраві ілюстрації, приклади або випадки з реального життя, що підкріплюють розповідь респондента.
- Оцініть важливість кожної цитати в контексті дослідження та виберіть найбільш значущі та змістовні.

Урахування емоційного компонента – це фіксування прояву та змін емоцій у процесі розмови. Це дуже важливий етап глибинного інтерв'ю, який передбачає знання психології, а також необхідність бути емпатійним та уважним співбесідником. Краще урахувати емоційний компонент вам допоможуть наступні кроки.

- Уважно спостерігайте за мімікою, жестами, виразом обличчя учасника інтерв'ю. Посмішка, похитування головою або зміни у виразі обличчя можуть вказувати на переживання певних емоційних станів.
- Зверніть увагу на емоційні реакції за певні питання. Наприклад, питання про особисті переживання чи важливі події можуть викликати яскраві емоційні відповіді.
- Аналізуйте інтонацію, тембр голосу та швидкість мови. Наприклад, зміна інтонації може вказувати на збудження, радість, смуток чи подив.
- Зверніть увагу на слова та фрази, які можуть виражати емоції. Наприклад, «я був у захваті», «це мене засмутило» або «це викликало у мене здивування».
- Аналізуйте структуру відповідей та їх послідовність. Наприклад, різка зміна теми або повторення фраз може свідчити про емоційні переживання.
- Зверніть увагу на помітні переходи між емоціями. Наприклад, спочатку ваш співбесідник розповідає про

радiсну подiю, а потiм несподiвано переходить до сумнiших спогадiв.

- Зважайте на моменти пауз i мовчання, якi можуть свiдчити про здивування, сором або емоцiйнi переживання.
- Зпiвставляйте емоцiйнi вирази з контекстом розмови та питаннями, щоб зрозумiти, що викликає певнi емоцiї.

Для фiксацiї емоцiйних реакцiй респондента робiть нотатки.

Зробiть первиннi узагальнення.

- Підсумування. Приклад: «iнтерв'ю з респондентом пiдтвердило, що ключовою темою його досвiду є...»
- Видiлення основних тем. Приклад: «елементи вiдповiдей, що повторюється, свiдчать про значущiсть для респондента теми (тем)...»
- Емоцiйнi реакцiї. Приклад: «емоцiйнi реакцiї, такi як хвилювання при розповiдi про подiю щодо _____, вiдображають її важливисть для респондента».
- Порiвняння з лiтературою. Приклад: «результати iнтерв'ю вiдповiдають концепцiям, описаним у роботах таких авторiв, як...»
- Узагальненi висновки. Приклад: «iнтерв'ю дозволяє зробити висновок, що...»

Проаналiзуйте отриману iнформацiю у контекстi конкретних проблем. (Звернiть увагу, що не всi перерахованi потреби можуть прозвучати у iнтерв'ю).

1. Соцiальнi потреби. Приклад: «iнтерв'ю виявило, що респондент зазнає значних труднощiв у доступi до соцiальних послуг, таких як освiта та медична допомога. Це вказує на невідкладну необхіднiсть покращення доступностi соцiальних ресурсiв для даної людини».

2. Економiчнi аспекти. Приклад: «респондент видiлив фiнансовi труднощi, що впливають на його здатнiсть задовольняти базовi потреби. Рекомендується направити його до

організацій, які надають фінансову підтримку чи консультації щодо фінансового планування».

3. Психологічна підтримка. Приклад: «виявлено ознаки психологічного дискомфорту та стресу. Респондент може потребувати професійної психологічної підтримки. Рекомендується направити його до фахівців у галузі психотерапії».

4. Освітні можливості. Приклад: «респондент висловив бажання покращити свої освітні навички. Рекомендується надати інформацію про безкоштовні освітні програми та курси для осіб з уразливих соціальних груп».

5. Соціальна інтеграція. Приклад: «респондент може відчувати соціальну ізоляцію. Рекомендується запропонувати йому можливості для участі у соціальних заходах та групах, спрямованих на спілкування та взаємодію».

Отриману інформацію ви можете представити у текстовому форматі, а також у вигляді таблиць або діаграм, у яких ви можете відобразити співвідношення найбільш типових відповідей,

Формулювання рекомендацій:

Розробіть конкретні та реалістичні рекомендації щодо подальших дій. Визначте, які кроки слід зробити, щоб задовольнити потреби респондента. Врахуйте можливі ресурси та підтримку, які можуть бути надані.

Висновки до курсової роботи мають поєднувати теоретичний аналіз та результати глибинного інтерв'ю. Основними компонентами висновків мають бути:

- Коротке підбиття основних тем та концепцій, розглянутих у теоретичному огляді. Тут можна узагальнити ключові ідеї та теорії, пов'язані з обраною темою.
- Огляд основних тем та моментів, виявлених у ході інтерв'ю.
- Узагальнення виявлених в інтерв'ю патернів та тенденцій. Вказівка на теми, проблеми або стратегії, що

повторюються, які можуть мати загальне значення для досліджуваної соціальної групи.

- Формулювання практичних рекомендацій, що ґрунтуються на теоретичному аналізі та результатах інтерв'ю. Можливо, пропозиція конкретних кроків чи програм для покращення ситуації, виявленої в ході дослідження.
- Короткий виклад власних вражень та рефлексії автора курсової роботи. Це може включати усвідомлення труднощів, з якими зіткнувся дослідник, і важливість виконаної роботи.
- Зазначення можливих напрямків та перспектив подальшої роботи.

Список використаної літератури формується у алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Оформлення бібліографічного опису у списку використаної літератури відбувається з урахуванням вимог Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015, може бути використано генератор посилань.

До додатків необхідно внести гайд інтерв'ю, транскрибування бесіди, а також інші матеріали на розсуд автора курсової роботи (наприклад, малюнки або схеми, які робив респондент).

Обсяг і оформлення курсової роботи.

Обсяг кваліфікаційної роботи становить від 30 до 40 сторінок без додатків. Курсова робота виконується на аркушах формату А4, 29–30 рядків на сторінці, 14 кегль, шрифт – Times New Roman, 1,5 інтервалу. Поля: ліве – 25 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм.

Заголовки структурних частин курсової роботи: **ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ** друкуються великими літерами жирним шрифтом симетрично до тексту. Заголовки підрозділів

друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Після заголовків перед текстом роботи залишається інтервал у два рядки (два полуторних інтервали, текст кожної структурної частини роботи починають із нової сторінки).

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків (діаграм), таблиць, подають арабськими цифрами без знаку №. Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, що враховується до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: 2.3. (третій підрозділ другого розділу). Далі наводять назву підрозділу.

Рисунки і таблиці необхідно подавати роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Для позначення користуються слово Рисунок і нумерацію розділу. Номер рисунка повинен складатися з номера розділу і порядкового номера рисунка, між якими ставиться крапка. Назву рисунка наводять через тире. Наприклад: Рисунок 1.2 – Структура основних потреб респондента (другий рисунок першого розділу та його назва). Номер рисунка та його назву розміщують під рисунком, вирівнюють по центру.

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис Таблиця із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: Таблиця

1.2 (друга таблиця першого розділу). Назву таблиці наводять на наступному рядку та вирівнюють по центру.

У курсовій роботі мають бути посилання на всі джерела, внесені до бібліографії за текстом, після згадування про них у квадратних дужках зазначають номер, під яким вони зазначені в переліку, наприклад, [13] або [15, с. 9]. Якщо ж посилаються на кілька джерел, між ними ставлять крапку з комою або тире, наприклад, [6; 12] або [1–7].

Додатки оформлюються як продовження курсової роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку посилань на них у тексті роботи. Кожний додаток починається з нової сторінки. Він повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Додатки потрібно позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ђ.

ДОДАТОК А

Титульний аркуш курсової роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій

Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Соціальна психологія»

зі спеціальності 231 Соціальна робота,

освітньо-професійної програми «Соціальна робота»

на тему:

Здобувача (ки) групи _____

_____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Курсова робота містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів
мають посилання на відповідне джерело.

_____

(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача (ки))

Керівник _____

(посада, науковий ступінь, вчене звання,

Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Суми – 20..

ДОДАТОК Б

Приклад гайда інтерв'ю для дослідження досвіду молоді у сфері пошуку роботи

Завдання. Генерація ідей проектів для студентів та недавніх випускників, тих, хто шукає роботу за спеціальністю.

Гіпотеза: для багатьох недавніх випускників вузів та студентів старших курсів проблема пошуку роботи актуальна, і основна складність її пошуку – це невміння знаходити відповідні за вимогами вакансії та невміння оформлювати власний досвід та компетенції у резюме та робити самопрезентацію на співбесіді.

1. *Знайомство та вступ*

- Я хочу подякувати вам за те, що ви виділили час для того, щоб прийти сьогодні сюди та дати інтерв'ю. Мене звуть Катерина, я співробітниця молодіжного центру.
- Інтерв'ю займе близько години, я буду записувати нашу розмову, бо не хочу пропустити важливі моменти.
- Інтерв'ю з вами допоможе нам краще зрозуміти, з якими труднощами стикається молода людина під час пошуку роботи, і це допоможе нам розробити проекти, які допоможуть молодим людям знайти роботу чи пройти стажування.
- Ви не проти, якщо ми запишемо розмову на диктофон?
- Все, про що ви говорите сьогодні, є конфіденційним.
- Ви можете не відповідати на деякі запитання, просто скажіть про це. Ви також можете ставити запитання, якщо щось буде не зрозуміло.
- Я хочу, щоб все пройшло у форматі дружньої розмови. Сподіваюся, що вам зручно.
- Як ваш настрій? Як пройшов сьогоднішній день?
- Розкажіть, будь ласка, про себе. Чим ви займаєтесь? У вас є якісь хобі?

- Як ви зазвичай проводите свій день? Чим ви займаєтесь у вільний час?
2. *Фокусування*
- Яку роботу ви шукаєте?
  - Якими є ваші основні кар'єрні цілі?
  - Які навички та якості ви вважаєте важливими для успішної кар'єри?
3. *Занурення у проблему*
- Чи можете розповісти докладніше про те, які саме вакансії ви розглядаєте?
  - Які труднощі ви маєте у процесі пошуку роботи?
  - Як ви справляєтеся зі стресом, пов'язаним із невизначеністю у пошуку роботи?
  - До кого зверталися, коли шукали роботу? Розкажіть докладніше про ваш досвід.
  - Намалюйте ваш шлях у процесі пошуку роботи. З яких етапів він складався? Які етапи були найважливішими? Чому?
  - Що вам найбільше не сподобалось у процесі пошуку роботи? Чому?
  - Що викликало подив? Здивувало? Стурбувало? Що було вам незрозуміло?
  - Якби вам дали чарівну паличку, то що б ви змінили у процесі пошуку роботи? Які зміни в використаних вами сервісах з пошуку роботу зробили б вас щасливіше?
4. *Конкретизація та деталізація*
- Чи є певні ресурси або платформи, які ви надаєте перевагу при пошуку вакансій?
  - Як часто ви оновлюєте своє резюме та які зміни вносите?
  - Чи можете ви описати ситуацію, коли щось несподіване завадило вам отримати роботу?
  - Як ви адаптуєте своє резюме під конкретні вакансії?
  - Як ви встановлюєте контакт із потенційними роботодавцями?

- Чи є певні питання, які ви обов'язково ставите на співбесіді?
- Чи можете ви описати ситуацію, коли ви почувалися особливо впевнено в процесі пошуку роботи?
- Які емоції ви відчуваєте при отриманні позитивної чи негативної відповіді від роботодавців?

4. Завершення, розслаблення

- Чи є щось, що ви хотіли б додати?
- Як ви почувались під час інтерв'ю? Чи було щось цікаве для вас у процесі розмови?
- Дякуємо вам за ваш час та цікаву розмову. На основі результатів нашого інтерв'ю ми будемо працювати над проектом, який буде допомагати молодим людям успішно знаходити роботу.

ДОДАТОК В

Форма перевірки якості гайду

Аспекти гайду	так	ні	коментар для покращення
Гайд (питання, завдання) дозволяє отримати відповідь на дослідницьке питання/завдання			
Деякі питання наприкінці інтерв'ю мають рефлексивний характер та надають учаснику можливість висловити заключні думки та коментарі			
В цілому гайд сприяє ефективній комунікації			
Питання/висловлювання не мають орфографічних або стилістичних помилок			
Більшість питань орієнтовані на опис досвіду та відчуттів			
Питання задаються в неосудній формі			
Всі питання відносяться до контексту мети інтерв'ю			
Всі питання необхідні			
Питання та висловлювання сформульовані простою мовою			
Питання та висловлювання легко сприймаються та є зрозумілими			

